

VET AQUÍ LECTOR...

(a modus d'editorial)

Junta del Grup d'Estudis Sitgetans

www.ges-sitges.org

...**Q**ue poc més d'un any després que l'actual Junta assumís la seva responsabilitat al capdavant de l'entitat, posem en marxa un dels nostres objectius: renovar el *Butlletí del Grup d'Estudis Sitgetans*, que sortirà tres vegades a l'any dins les pàgines de l'Eco de Sitges, com ho ha anat fent des dels seus inicis el 1976, i en format digital a la nostra web.

Amb un disseny diferent, i amb la capçalera actualitzada pel mateix Agustí Albors, els escrits que conformaran aquesta miscel·lània seguiran mantenint la intenció original d'estudiar i difondre aspectes de la nostra cultura en qualsevol àmbit: història, economia, art, literatura, música, folklore i tradicions de la vila de Sitges principalment però també, en la mesura del possible, de tota la nostra comarca. Ho faran obrint-se a noves temàtiques i utilitzant nous enfocaments i perspectives que ajudin a fer conèixer més l'entitat i a posar-la a l'abast de les noves generacions de sitgetans. Aquesta renovació del *Butlletí* no és res més que la mostra de l'adaptació que l'entitat està fent al món actual i a la realitat del Sitges del segle XXI.

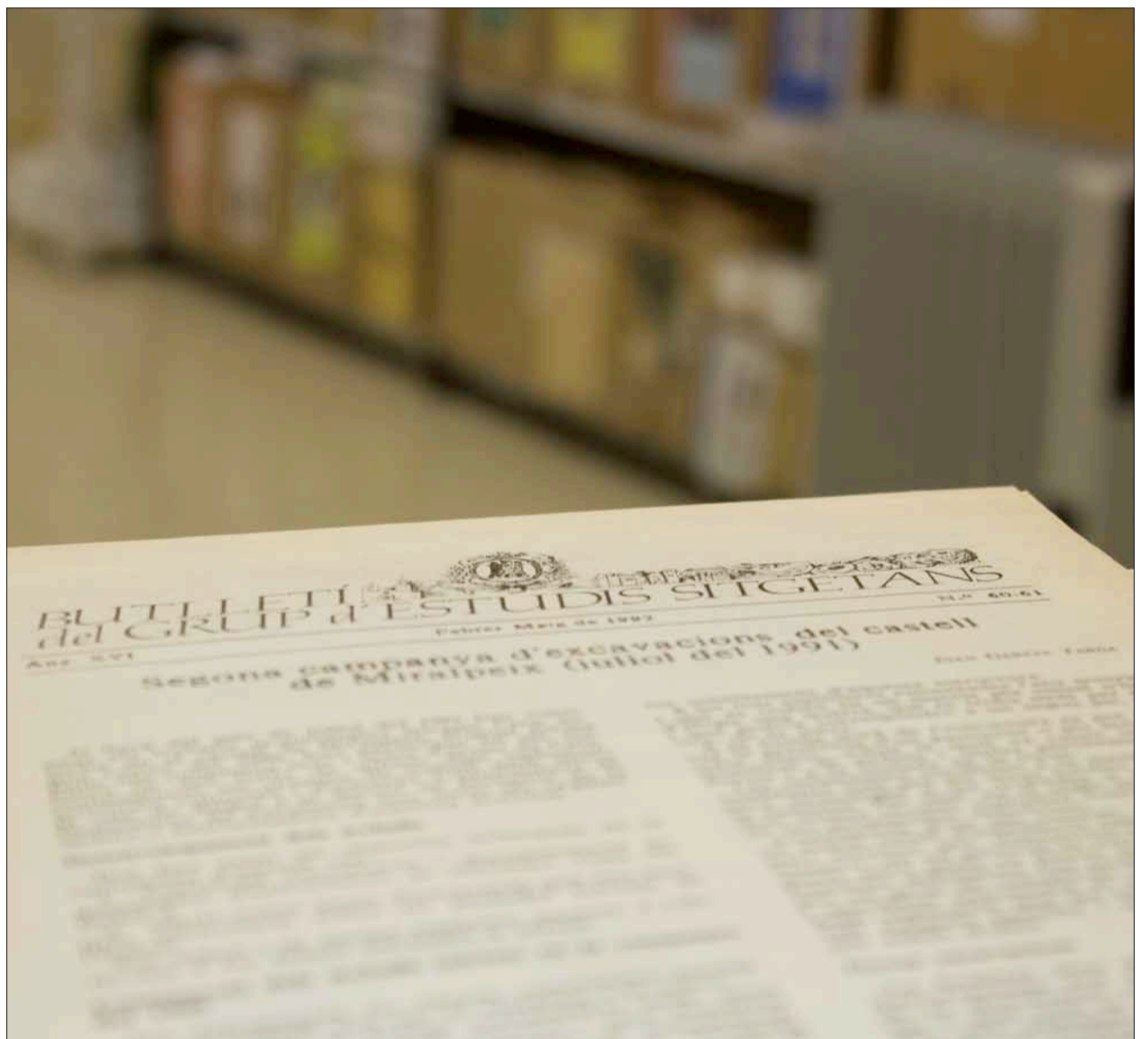
Tenim nous projectes per a temps nous, amb temes i llenguatges diferents així com també nous marcs de relació amb els lectors i associats.

Hem obert també un nou espai literari amb la implicació dels autors locals, que han de completar la feina feta pel GES en tots aquets anys i ajudar-la en la seva projecció cap al futur.

Volem incorporar els nous suports de l'era digital amb una més gran visibilitat a les xarxes socials, sense oblidar els compromisos històricament consolidats com són les publicacions d'obres d'investigació i l'estímul d'aquest tipus de treball amb la convocatòria del premi Josep Carbonell i Gener.

En aquest esperit d'obertura ens hem proposat també incrementar les relacions amb els diversos col·lectius de la vila i col·laborar amb les institucions i entitats, tant les que han existit sempre com les que han anat sorgint més recentment, perquè creiem que és al Grup d'Estudis Sitgetans a qui correspon, pels seus orígens i per la seva trajectòria, aquesta tasca.

Des del respecte i l'admiració envers els que ens han prece-

Exemplar del butlletí del GES amb l'antic disseny

dit en aquesta finalitat, la continuïtat d'objectius implica ser fidel a la feina feta i conservar l'esperit fundacional i la finalitat del GES: *...Coordinar i promoure qualsevol tipus d'estudis local o comarcal, publicant els existents o que vagin realitzant-se, promoure actes culturals i procurar, en general, l'intercanvi cultural entre els seus membres i l'enriquiment cultural de la Vila, per bé que amb obertura de visió i d'enfocaments.*

Adaptar als temps presents el model del GES, consolidat des de ja fa anys, és, en definitiva, la manera de resumir la nostra intenció. Un GES renovat, doncs, que a través de l'estudi i la difusió del passat reclama alhora un lloc en el debat del Sitges del futur.

DEERING i STÄMPFLI, dues visions de Sitges (1)

Ferran Martínez i Sancho

Charles Deering a l'esquerra
(Fons Utrillo, n. inv. 3.437-3)
i Peter Stämpfli a la dreta

Entre novembre del 2018 i març de 2019 s'han fet a Sitges dues importants exposicions. La primera va ser la que ha commemorat el "Centenari Maricel (1910-1918)" posant el focus en la història de la construcció del Palau Maricel com a residència de l'industrial i col·leccionista americà Charles Deering. La segona, a menys de cent metres de distància, la inauguració dels nous espais de la Fundació Stämpfli-Art Contemporani al carrer d'en Bosc, que completen el projecte de l'artista suís Peter Stämpfli per dotar Sitges d'un centre d'art contemporani i d'una col·lecció d'art internacional dels segles XX i XXI.

Deering i Stämpfli o Stämpfli i Deering: dos cognoms, dues personalitats, dues vides, dues fascinacions per Sitges. Arribats de la ma d'un cert atzar, van decidir establir-hi una de les seves residències.

Tots dos incideixen en el paisatge urbà de la vila i tots dos van reunir a Sitges una important col·lecció d'obres d'art, tot i que de naturalesa molt diferent, deixant al marge el seu contingut.

Són dos personatges poc comparables, amb més diferències que semblances. Una aproximació a unes i altres pot ajudar a entendre millor què hi ha al darrere d'una part important de la història del nucli més antic de la vila de Sitges.

1. Els contextos personals

Acostem-nos en primer lloc als temps i a les geografies de Deering i Stämpfli.

L'industrial americà va néixer el 1852 en una petita ciutat de Maine prop de la costa atlàntica dels Estats Units; Stämpfli ho va fer en el cor d'Europa, el 1937, a pocs kilòmetres de Berna. En els 85 anys de diferència entre una data i l'altra el món va canviar com mai ho havia fet abans.

Charles Deering

Deering era un nen quan va esclatar la Guerra Civil americana i amb tretze anys va viure la seva finalització. Va entrar com a cadet a l'Acadèmia Naval dels Estats Units pocs anys després i es va graduar el 1871 amb dinou anys. Van ser les dècades en que els Estats Units s'industrialitzava a marxes forçades i buscava en el creixement cap a l'oest una expansió territorial que considerava imprescindible per transformar l'economia, la societat i el país sencer. La història de la "conquesta de l'Oest" va arribar més tard al gran públic a través de l'èpica que el cine americà va transmetre creant un gènere, el western, difícil d'entendre en un altre context. En moltes de les pel·lícules d'aquesta temàtica l'argument gira al voltant de la violenta expulsió de les nacions índies dels seus territoris ancestrals. El propòsit no era altre que repoblar les grans planures de l'oest mitjà amb colons emigrants de l'est als que se'ls garantia la cessió de terra cultivable a condició de ser posades en conreu. La gran majoria de les cintes estan situades entre 1865 i 1885, anys posteriors a la Guerra Civil americana, precisament els anys en que el pare de Charles, William, amb una clara visió del mercat que s'estava obrint, fundava la que seria una pròspera empresa de maquinària agrícola mentre el seu fill Charles acabava la seva carrera naval. La connexió entre la visió empresarial del Deering pare i els guions dels films situats en l'interior dels Estats Units no és gratuïta. El motor de l'economia del país i el fonament de grans –i corruptes– fortunes multimilionàries, va ser la construcció d'una gran xarxa de ferrocarrils que connectés l'interior amb les dues costes fent possible l'explotació agrícola i ramadera de les grans planures d'on s'expulsava els primitius habitants americans. El major centre ferroviari de distribució de tota mena de maquinària i de mercaderies era Chicago, la ciutat on, no per atzar, el pare havia traslladat l'empresa i en la que, des del 1883, va madurar Charles Deering quan va abandonar la carrera militar, incorporant-se a la vida civil com a home de negocis, primer com a secretari de l'empresa i més tard ja com a director.

El 1902, Charles Deering va impulsar la fusió de l'empresa familiar amb altres dues grans competidores creant la Harvester International Company, coincidint amb la presidència de Theodore Roosevelt (1901-1909)¹. Tot i l'aparent llunyania de caràcters entre Deering i Roosevelt, tenen algun punt en comú: tots dos van ser retratats pel mateix artista. El retrat oficial del polític destinat a la galeria de presidents de la Casa Blanca va ser fet el 1903 pel gran amic de Deering, el pintor John Singer Sargent².

Peter Stämpfli

L'artista suís pertany a una altre època i a un altre món. El de l'art i dels artistes, el de les galeries i les grans institucions museístiques i el de la internacionalització de l'art però sobre tot al món de l'art a París. El seu habitat va ser el de l'evolució de l'art contemporani a París, a Europa i al món occidental des dels anys 1960 fins avui.

Quan va néixer, Europa havia viscut la profunda transformació produïda per la Gran Guerra de 1914. També l'art i la seva relació amb la societat. A Zuric, durant els anys de guerra, havia esclatat una bomba de neutrons d'una potència inabastable que es va propagar arreu: Dadá.

El 1956, el jove Stämpfli, fill d'una família d'industrials de Berna, després d'estudiar pintura a Bienne, va treballar al

costat del pintor Max von Mühlénen però amb vint-i-un anys, va descobrir de sobte allò que estava passant realment. En l'exposició "La Nova Pintura Americana" de 1958 a la Kunsthalle de Basilea, es van presentar per primera vegada a Europa, obres i artistes de l'expressionisme abstracte i de l'Escola de Nova York com Pollock, Kline i Rothko. Va ser una caiguda del cavall. No va tardar en fer la maleta i anar-se'n a París l'any següent on va arribar amb vint-i-dos anys.

Després del replegament dels artistes de postguerra en l'abstracció, Stämpfli es va interrogar sobre la manera de restituir l'objecte en la pintura³. Els llenguatges i les tècniques de la publicitat, del cinema i del còmic s'havien consolidat com a medis de comunicació popular en una societat cada vegada més identificada amb la producció i distribució massiva de bens de consum. El pop-art i els nous realismes van ser alguns dels corrents que, sota l'ample concepte de neo-avantguarda, van definir l'escenari en el que Stämpfli va consolidar el seu llenguatge plàstic i es va guanyar un prestigi confirmat en exposicions i en presència en els més importants museus del món.

2. A Sitges: l'empremta urbana

La personalitat de la part antiga de Sitges ha quedat marcada, segurament per sempre, per la intervenció de tots dos homes, sense oblidar en el cas de Peter Stämpfli el paper decisiu de la seva dona Anna Maria Torelló, catalana de La Llacuna.

Deering va modificar profundament l'antic barri de Sant Joan on va construir el seu propi palau urbà al voltant del carrer de Fonollar, una línia recta que des del Baluard Miquel Utrillo, amb el mar a la banda de sud-est, arriba al Racó de la Calma abans de desembocar a la Torreta i al barri de Sant Sebastià.

Stämpfli va adquirir cinc edificis del carrer d'en Bosc preservant, per sobre de tot, la personalitat del carrer. És un dels més antics de la localitat; arrenca de la plaça de l'Ajuntament, gira a pocs metres en angle recte i connecta en línia recta, trencada cap a la meitat de la seva longitud, amb el carrer de la Davallada.

El contrast entre els dos carrers és notori. El carrer de Fonollar és una via de pas obligat per a tot visitant de Sitges, multitudinari en caps de setmana i mesos d'estiu. Dominat a banda i banda pel Palau Maricel, l'antiga residència de Deering, exhibeix una barreja historicista d'estils medievals i renaixentistes, unificada pel color blanc de les altes parets. En canvi el carrer d'en Bosc és una estreta línia íntima, discreta, mig amagada, quasi un passadís entre cases, com una senzilla joia que espera ser descoberta de manera accidental.

(seguirà en el proper Butlletí)

En la segona part d'aquest article encararem les dues intervencions urbanístiques intentant deduir fins a quin punt Maricel va poder estar influït per les experiències arquitectòniques que Deering havia viscut a Chicago. L'acabarem palesant les grans diferències de concepte i de finalitat entre les dues col·leccions d'art.

Notes

1. D'una banda la fusió es va fer amb el suport financer de la banca J. P. Morgan. D'una altra s'havia d'avançar o adaptar a l'aplicació de les lleis anti-trust que Roosevelt va posar en marxa.
2. Sargent i Deering s'havien conegut el 1876 i van mantenir una bona amistat al llarg dels anys. Sargent va fer, com a mínim, dos retrats de Deering. El primer el mateix any que es van conèixer. El segon el 1917 en la residència de Deering a Florida. Deering col·leccionava obres de Sargent de les que en posseïa una bona dotzena. Veure a aquest respecte: <https://www.metmuseum.org/exhibitions/listings/2015/sargent-portraits-of-artists-and-friends/blog/posts/sargent-and-charles-deering>
3. Sobre la seva evolució personal i artística és molt útil la cronologia biogràfica comentada per l'artista en els catàlegs *Peter Stämpfli, oeuvres récentes* de l'exposició al Centre Georges Pompidou de novembre 1980 al gener 1981 i *Stämpfli*, a la Galerie Nationale du Jeu de Paume, exposició de l'octubre 2002 a gener 2003.

LLOCS, CASES I FAMÍLIES SITGETANES

CAN LLEUGER

Àngels Jordà i Alsina

Dibuix de Martí Llorens. Any 1951.
Cedit per Vinyet Lluís i Pàmies

Can Lleuger era una sinia, avui desapareguda, que es trobava cap la meitat de la línia que va des de la masia can Pere Mestre¹, al sud-oest, fins les cases del Sord, al nord-est. A començaments del segle passat can Lleuger no existia: no hi havia cap casa de pagès i els terrenys de la finca eren dues peces de terra, veïnes, situades al Coll,² una propietat de Salvador Camps i Riera (Sitges 1861 - Santiago de Cuba 1929) i l'altra del seu germà Manuel (Sitges 1868 - Guantánamo 1932). Els Camps i Riera eren membres d'una coneguda nissaga de comerciants sitgetans establerts a l'illa de Cuba.

A finals d'agost del 1915 i en el mes de juliol de l'any següent, un altre sitgetà, Antoni Àrias i Vidal (Sitges 1878 - L'Havana 1952), des de la ciutat cubana de Guantánamo, on residia dedicat al comerç, va comprar aquestes propietats als germans Camps i Riera.

Uns anys més tard, el 13 de juny de 1919, Antoni Àrias, representat davant del notari de Sitges per Jaume Sans i Ribalta (Barcelona 1873-1939), va vendre els dos terrenys, ara unificats i cercats per un tancat de pedra, per 3.800 pessetes al seu germà Joan.³

El comprador, Joan Àrias i Vidal (Sitges 1877 - Barcelona 1963), viatjà de molt jove a Cuba, on es dedicà al comerç de roba, sabates, perfumeria i bijuteria amb notable èxit. El 1915 es va fer construir una casa a la cantonada dels carrers de Sant Gaudenci i de l'Illa de Cuba (avui Sant Gaudenci, número 25-27), on feia llargues estades que alternava amb viatges a ultramar, fins que l'any 1930 es va retirar definitivament dels negocis cubans.

El 15 de desembre de 1924,⁴ Joan Àrias signà un contracte privat amb Joan Massó i Mirabent, en el que es comprometia a vendre-li la propietat del Coll. El preu es fixà en 20.000 pessetes més el corresponent interès, a pagar en terminis anuals durant un màxim de deu anys. Durant aquest temps Joan Massó seria arrendatari.

El contracte descriu la finca com: "Pieza de viña, algarrobos y yermo partida de Madriguera, punto denominado el Coll y también Can Pere Mestre, en el término de esta villa

de Sitges, de cuatro hectáreas, noventa y tres áreas cuarenta y ocho centiáreas, cercado de paredes".

Joan Massó i Mirabent havia nascut l'any 1869 en el si d'una família de pagesos sitgetans, amb avantpassats a Sant Pere de Ribes. El 22 de juny de 1895,⁵ es va casar a l'església parroquial amb Josepa Torrents i Costa, una noia de vint-i-cinc anys originària de La Granada del Penedès, però que vivia a Sitges, on probablement treballava com a minyona.

En els primers anys del matrimoni, el Joan i la Josepa feien de masovers d'una sinia del Vinyet propietat de Pelegrí Bori i Benaprés,⁶ anomenada can Rampí.⁷ Allà, el mes d'agost de 1896, degué néixer la seva única filla, Joana Massó i Torrents. Posteriorment es van traslladar a la masoveria de can Milà dels Ferrers, on encara vivien l'any 1924,⁸ amb Joana, el seu marit, Joan Lluís i Batlló (1893-1971),⁹ pagès de can Mostela¹⁰, a la plaça de l'Ajuntament; i els seus néts, Bartomeu (1919-2003) i Vicenç (1922-2011) Lluís i Massó.

El document contractual signat per Joana Massó en nom del seu pare era draconiana. Per exemple, una de les clàusules diu que "el señor Masso queda autorizado para realizar en la finca las construcciones que estime convenientes así como las plantaciones que le convengan y cualesquiera otra mejora, pero bien entendido que, llegado el caso de extinción de arriendo, todas las mejoras realizadas en la finca, incluso las construcciones y plantaciones, quedarán en beneficio del propietario sin que en ningún caso ni por ningún concepto venga este obligado a pagar cantidad alguna por razón de indemnización". I qualsevol entrebanc feia perdre al comprador tota la inversió en benefici del venedor.

Però Joan Massó, malgrat no saber de lletra, després de treballar tota la vida de pagès per compte d'altres, coneixia la seva feina i el tros sitgetà i tenia el suport familiar. Així doncs, el 19 d'octubre de 1925, va demanar llicència municipal per ampliar "una pequeña casita, propiedad del recurrente, enclavada en el punto conocido por el Coll, de este término municipal, según se demuestra en el plano que se acompaña".¹¹ Del plànol es desprèn que la "casita" era, només, una mena de magatzem per guardar els arres; i que l'ampliació seria l'habitatge. Pocs dies →

→ després, l'arquitecte municipal Josep Maria Martino Arroyo, informà favorablement i l'ajuntament atorgà el permís corresponent.

Immediatament Joan Massó, fent honor al seu motiu d'el Lleuger¹², va iniciar la construcció de l'ampliació i, un cop enllestida, s'hi va instal·lar amb tota la família.

Josepa Torrents, l'esposa, poc en va gaudir, ja que, segons el registre parroquial, va morir el 16 de gener de 1927 al mas conegut com tancat de la Lleona, que era l'altre nom amb què es coneixia la propietat.¹³ Segons s'explica, el nom ve del fet que quan la Josepa Torrents es va casar, vivia al maset d'en Lleó, a Ribes, entre can Baró i l'autòdrom. A més, certament, les mestresses de can Lleuger, nom que finalment es va imposar, eren dones de caràcter.

Joan Massó i Mirabent va morir a finals de juny de 1932 sense poder veure realitzat el seu somni. Pocs mesos després, el dia 15 de desembre, Joan Arias i Vidal atorgà un préstec hipotecari de 12.500 pessetes més interessos a Joana Massó i Torrents perquè, en un termini de quatre anys, pogués comprar el que quedava de la finca inicial, ja que amb el temps Arias havia fet algunes segregacions de terreny.¹⁴ La compradora va liquidar el deute el 15 de gener de 1936, passant per fi a ser la propietària definitiva de can Lleuger.¹⁵

El següent a dur el renom de Lleuger fou Joan Lluís i Batlló,¹⁶ el gendre. La família Lluís i Massó vivia a la casa de pagès de la sínia, situada al nord-oest de la propietat, prop de les vinyes i dels garrofers. Consistia en una planta baixa, porxo, celler i establia.¹⁷ Al sud, al voltant del pou, hi havia els camps d'hortalisses de temporada. La finca, closa per un tancat de pedra seca, tenia dues obertures: al capdavant del costat est una petita porta que només permetia entrar caminant, i a la banda nord una portalada per a l'accés amb carro. Precisament, l'any 1933, aquest tancat fou motiu de conflicte entre Joana Massó i l'ajuntament, que havia ator-

gat permís a uns veïns per enderrocar-ne un tros a fi d'expandir un camí.¹⁸

El 22 d'octubre de 1949 el fill gran de la parella, Bartomeu Lluís i Massó, es va casar, al santuari del Vinyet, amb Concepció Pàmies i Porta. La família creixia i calia ampliar la casa, per això, cap a la dècada dels anys cinquanta del segle passat, van aixecar un pis amb teulada a dues aigües sobre el terrat de la vivenda.¹⁹

Els dies feiners, de bon matí, Joan Lluís enganxava el cavall al carro carregat de verdures i, amb la seva dona, agafava la carretera de Vilanova en direcció a la vila per anar al mercat Vell de la plaça de l'Ajuntament, on la família regentava una parada. Allà, Joana Massó es quedava despatxant el gènere, mentre ell tornava a la sínia a treballar amb l'ajut dels fills els camps de conreu. A voltes també feia de transportista per a algun mestre d'obres.²⁰

Els Lluís i Massó treballaven tot l'any de sol a sol, no obstant això, sabien gaudir de les festes i tradicions sitgetanes. La mare, Joana, no es perdia cap aplec del dia del Vinyet, i el seu marit havia participat en diferents balls de la festa major. Per sant Antoni Abad, el carruatge de can Lleuger no va faltar, mentre es va celebrar, a la desfilada dels Tres Tombs, amb el carro ben greixat i el cavall, esquilat i lluent, guarnit amb picarols.

Els fills de la parella, Bartomeu i Vicens, van ser grans amants de l'esport de la bicicleta, van participar en les curses que organitzava primer el Club Ciclista Suburense i més tard la Peña Ciclista Maricel, de la que foren fundadors.²¹

Joana Massó i Torrents, la Joana de can Lleuger, va morir a començaments del mes d'abril de 1977 al carrer de la Palma, on vivia des que pocs anys enrere s'havia venut la sínia, que fou enderrocada quan es va urbanitzar el sector, a vegades anomenat ambigüament zona Alta del Vinyet.

Aquesta es la breu història de can Lleuger, una de les cases de pagès més efímeres de la nostra vila, tot just uns cinquanta anys, durant els quals les seves parets emblanquinades, envoltades de vinyes i de camps de conreu, deixaven embadalits molts viatgers quan, passant per l'antiga carretera de Vilanova, la veien brillar sota el sol sitgetà.

Notes

- Can Pere Mestre es una masia que hi havia junt a la línia del terme amb Ribes, uns 120 m al NNO de Can Pei. A començaments del segle XVIII era una sínia amb masoveria propietat de Domènec Benaprés i Matalí, mariner del carrer d'en Tacó. Segons el Cadastre de 1716, estava il·logada a Pere Mestre i Mirabent, de qui possiblement adoptà el nom
- Ignasi Mª Muntaner i Pasqual: *El terme de Sitges i la seva rodalia. Els seus noms de lloc*, Sites (GES) 2016, vol. I p.160: "Terres que anaven aproximadament des de les actuals Cases del Sord fins a la carena que separa Sitges de Ribes".
- Fernando Linés Villarejo, notari de Sitges, 13.VI.1919: Escritura de compravenda entre Antoni Àrias i Vidal, resident a Guantánamo (Illa de Cuba), representat per Jaume Sans i Ribalta, i Joan Àrias i Vidal, veí de Sitges (document de la família Lluís i Pàmies)
- Andrés Moreno Cuesta, notari de Sitges, 15.XII.1924: Contracte privat signat entre Joan Àrias i Vidal i Joan Massó i Mirabent. La peça de terra afrontava a l'E amb una vinya propietat de Manuel Llopis i amb una vinya, garrofers i camp erm d'Agustí Batlle, a l'O amb vinya i garrofers, propietat de Miquel Riera i de Bartomeu i Lluís Soler, al N amb la carrerada que separava el terme de Sitges del de Sant Pere de Ribes i al S amb el camí Vell (document de la família Lluís i Pàmies)
- APS. *Llibre Casaments 1877-1896. 22-VI-1895*: Casament de Joan Massó i Mirabent, pagès fill de Bartomeu Massó i Gestí, pagès i de Dolores Mirabent i Albareda, tots naturals de Sitges, amb Josepa Torrents i Costa, nascuda a La Granada del Penedès, resident a Sitges, filla de Marià Torrents i Busquets, natural de Sant Joan de Conilles (Mediona) i de Teresa Costa i Sampere de Pontons.
- AHS. *Padró any 1900*
- Muntaner: *El terme de Sitges...*, vol.II p. 484
- AHS. *Padró any 1920 i Padró any 1924*
- APS. *Llibre Casaments 1914-1924*: 5.X.1918. Casament a l'església parroquial de Joan Lluís i Batlló, pagès, fill de Francesc Lluís i Hill i de Teresa Batlló i Camps, tots sitgetans, amb Joana Massó i Torrents, també nascuda a la vila, filla de Joan Massó i Mirabent, pagès de Sitges, i de Josepa Torrents i Costa de la Granada del Penedès
- Vinyet Panyella: *Recull de motius de la vila de Sitges (segles XVI-XX)*, Sitges (GES) 1987, p. 74
- AHS. *Llicències d'Obres a particulars*, n° 68/1925
- Segons la família Lluís i Pàmies, descendents actuals de Joan Massó i Mirabent, aquest fou el primer en dur el motiu Lleuger.
- APS. *Llibre Òbits 1925-1941*: 17.I.1927 Enterrament de Josepa Torrents i Costa morta al mas Tancat de la Lleona. Esteve Barrachina, *Geografia local de Sitges*, a La Fita 1.VII.1927 p. 3, cita can Lleuger.
- Pere Vidal i Bertran, notari de Vilanova i la Geltrú: 15.XII.1932 Escritura de venda atorgada per Joan Àrias i Vidal a Joana Massó i Torrents: "de extensió superficial antes de haberse segregado de ella dos porciones... que fueron vendidas a Don José Anguera y Don José Montaner, respectivamente...", de la que todavia hay que restar una pequeña porción que se cedió para vial al ayuntamiento de Sitges". La finca objecte de venda afrontava a l'E amb una vinya propietat de Manuel Llopis, amb una altra vinya, garrofers i camp erm d'Agustí Batlle, i amb les porcions segregades, a l'O amb vinya i garrofers propietat de Miquel Riera i de Bartomeu i Lluís Soler, al N amb la carrerada que separava el terme de Sitges del de Sant Pere de Ribes i al S amb el camí Vell, i també amb les dites porcions segregades (document de la família Lluís i Pàmies)
- Josep Palmés i Simó, notari de Vilanova i la Geltrú: 15.I.1936 Carta de pagament atorgada per Joan Àrias i Vidal a favor de Joana Massó i Torrents (document de la família Lluís i Pàmies)
- Vegi's *L'Abans* p. 416
- Salvador Monzó Valiente, notari de Sitges: 22.VII.1941 Declaració d'obra nova atorgada per Joana Massó i Torrents (document de la família Lluís i Pàmies)
- El Baluard de Sitges 5.XI.1933, p. 3
- Vegi's *L'Abans* p. 462
- Panyella: *Recull...* p. 58
- L'Eco de Sitges* 16.III.1971 i 16.IV.1977. *L'Abans* p. 91 i 587

agenda

6 D'ABRIL

Amb motiu dels 80 anys de la fi de la II República espanyola,

Conferència: La fi de la guerra i l'inici de la repressió franquista a Sitges

Amb Ricard Conesa, Jordi Milà, Àngels Parés i Roland Sierra

13 D'ABRIL

Presentació del llibre

Autobiografia de Jack Bilbo

Jordi Milà i Biel Mir

23 D'ABRIL

Participació del G.E.S. a la

Fira de Sant Jordi

al Passeig de la Ribera. Exposició i venda de publicacions

DEL 4 AL 19 DE MAIG

FOTOMAIG 2019, XVI edició

15 DE JUNY

Xerrada/debat

La confecció de l'altar i la catifa del Cap de la Vila per Corpus

29 DE JULIOL

Dins dels actes en record de Mª de la Luz Uribe en Sitges (1973-1992) es projectarà el documental

Aunque no sea cierto

dirigit per Tate Arnau

BREUS

A partir d'ara, es podrà consultar el Butlletí del GES redigitalitzat a la web del Grup d'Estudis Sitgetans, www.ges-sitges.org. Aquest canvi, permetrà la recerca per paraules.

Informació actualitzada del 38è Premi Josep Carbonell i Gener (2018-2019) a www.ges-sitges.org